

Vključevanje nacionalnih socialnih partnerjev v oblikovanje politik – 2019

Uvod

Socialni dialog je poudarjen v pogodbah EU. Socialni partnerji so ključni deležniki, ki lahko ocenijo potrebe politike in prispevajo k oblikovanju politik ter k oblikovanju in izvajanju nacionalnih reform na socialnem področju in področju zaposlovanja. Zato bi morali biti vključeni v oblikovanje in izvajanje politik. Ta vloga je priznana v smernici 7 Sveta Evropske unije za politike zaposlovanja držav članic in načelu 8 evropskega stebra socialnih pravic.

Okvir politike

V zadnjem desetletju je evropski semester izoblikoval celovit pristop k oblikovanju nacionalnih politik. Od razglasitve evropskega stebra socialnih pravic so socialni cilji izrecno navedeni v ključnih dokumentih politike, izdanih v celotnem ciklu semestra, čeprav bi moralo biti boljše usklajevanje s fiskalnimi in makroekonomskimi cilji vedno možno in zaželeno. Države članice so v svoje nacionalne programe vključile reforme in politične pobude, s čimer so zagotovile okvir za vključevanje socialnih partnerjev v oblikovanje in izvajanje politik.

Kakovost vključevanja socialnih partnerjev v oblikovanje politik je eden izmed ključnih kazalnikov kakovosti socialnega dialoga na nacionalni ravni. Izkušnje kažejo, da čim boljše je vključevanje socialnih partnerjev v oblikovanje politik, tem učinkovitejši je socialni dialog.

Politični razvoj vpliva na vključevanje socialnih partnerjev v oblikovanje politik, celo v državah z dobro uveljavljenimi industrijskimi odnosi in socialnim dialogom. V teh primerih se izpodbija avtonomija socialnih partnerjev; to je treba okrepiti, da bi omogočili neodvisne prispevke k oblikovanju nacionalnih politik.

Ključne ugotovitve

- Pri oblikovanju politik so se v večini držav do neke mere posvetovali s socialnimi partnerji. S posvetovanji se oblikujejo politične pobude v okviru priporočil za posamezne države in nacionalnega programa. Številne reforme so se nanašale na socialno področje in področje zaposlovanja; v srednje-, vzhodno- in južноеvropskih državah so bile nekatere od teh reform sprejete brez sodelovanja socialnih partnerjev.
- Države je v smislu praks, ki vključujejo socialne partnerje pri oblikovanju politik, mogoče razvrstiti v tri glavne skupine.
 - Države, v katerih dobro uveljavljene strukture socialnega dialoga vključujejo socialne partnerje in delujejo učinkovito: socialni partnerji se večinoma posvetujejo z vlado glede socialnih vprašanj in vprašanj s področja dela (Avstrija, Belgija, Ciper, Češka, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Portugalska, Slovaška in Švedska).
 - Države, v katerih obstajajo institucije socialnega dialoga, čeprav socialni partnerji niso v celoti zadovoljni z njihovim sodelovanjem pri oblikovanju politik: socialni partnerji so izrazili nezadovoljstvo v zvezi s številnimi vprašanji (Bolgarija, Hrvaška, Estonija, Irska, Italija, Latvija, Litva, Poljska, Slovenija, Španija in Združeno kraljestvo).
 - Države, v katerih socialni partnerji menijo, da niso smiselno vključeni v oblikovanje politik: pri tem vse ugotovljene pomanjkljivosti ostajajo skoraj nespremenjene, za sam socialni dialog pa se zdi, da stagnira (Grčija, Madžarska in Romunija).
- Analiza kaže, da je bila večina socialnih partnerjev v letu 2019 vključena v pripravo nacionalnih reformnih programov (NRP). Vendar je nekaj socialnih partnerjev, zlasti v Grčiji in Italiji, poudarilo, da sploh niso bili vključeni, sindikati in organizacije delodajalcev na Madžarskem pa so bili kritični glede kakovosti sodelovanja.

- Sodelovanje običajno obsega formalno posvetovanje na institucionalni ravni ali prek dvostranskih stikov. V nekaterih državah članicah posvetovanje temelji na izmenjavi mnenj s sindikati in delodajalci ali na uporabi prilagojenih nacionalnih postopkov (posebni postopki, ki niso standardizirani prek posebnih delovnih skupin ali odborov). Pogosto se uporablja mešanica teh shem.
- Večina socialnih partnerjev je menila, da je okolje, ki se uporablja za njihovo sodelovanje, primerno. Vendar pa so socialni partnerji v nekaterih državah večkrat izjavili, da je najpomembnejša težava še vedno pomanjkanje časa za posvetovanje. Nasprotno pa se o tem ni poročalo kot o težavi v drugih državah. Pri odpravljanju te razlike v mnenjih ne bi smelo biti težav.
- Večina socialnih partnerjev in nacionalnih organov je poročala o manjših spremembah v kakovosti njihove vključenosti v nacionalne programe reform med letoma 2018 in 2019, pri čemer ni bilo večjih razlik med štirimi analiziranimi elementi (okolje; oblika in vsebina posvetovanja; čas, dan na voljo; zagotovljene povratne informacije in prepoznavnost stališč socialnih partnerjev). Vendar so socialni partnerji v nekaterih državah poročali o delnih izboljšavah glede njihove udeležbe v postopku posvetovanja, čeprav pogosto ob splošnem poslabšanju.
- Socialni partnerji v več državah so bili še vedno nezadovoljni, ker njihova mnenja niso bila vključena v končni nacionalni reformni program. To dojetanje, da se nekoga posluša, vendar se ga ne sliši, se med državami in deležniki razlikuje.
- Obstaja določena povezava med močjo nacionalnega socialnega dialoga in sodelovanjem socialnih partnerjev pri oblikovanju politik. V zvezi z vključevanjem socialnih partnerjev v pripravo nacionalnih programov reform je mogoče ugotoviti enako povezavo. V nekaterih državah socialni partnerji uporabljajo semester in priporočila za posamezne države za spodbujanje nacionalnih pomislekov na ravni EU.

Smernice politike

- Evropski semester ne zagotavlja le upravljalvske arhitekture, da lahko EU usklajuje fiskalne in ekonomske politike, temveč tudi prostor za to, da lahko nacionalni socialni partnerji vplivajo na gospodarske in socialne programe. Ko bo prišel čas za vključitev ustreznih socialnih partnerjev, bi bilo treba razmisliti o več sektorskih pristopih in posebnih področjih politike.
- Vključitev ciljev letne strategije za trajnostno rast do leta 2020 in ciljev trajnostnega razvoja v evropski semester bo vplivala na socialne in ekonomske politike ter politike zaposlovanja. Proaktivno in smiselno vključevanje socialnih partnerjev v evropski semester bi prispevalo k napredku pri doseganju teh posebnih ciljev EU.
- Glede na ogromne fiskalne in gospodarske posledice teh sprememb v evropskem semestru bi bilo morda dobro povečati vključevanje socialnih partnerjev na druga ključna področja politik, kot so programi za stabilnost ali konvergenčni programi. Razmisliti bi bilo treba o tem, da se socialnim partnerjem zagotovi zadostna zmogljivost za sodelovanje v teh političnih razpravah.
- Raziskave kažejo, da je vključevanje socialnih partnerjev v oblikovanje politik in v evropski semester v nekaterih istih državah že več let zapored neučinkovito. Sprejeti bi bilo treba več ukrepov za spodbujanje navzgor usmerjene konvergence teh držav z drugimi državami, v katerih so socialni partnerji dejansko vključeni.

Dodatne informacije

Poročilo z naslovom *Involvement of national social partners in policymaking – 2019 (Vključevanje socialnih partnerjev v oblikovanje politik – 2019)* je na voljo na naslovu <http://eurofound.link/ef19017>.

Vodja raziskav: Ricardo Rodriguez Contreras
information@eurofound.europa.eu